

В. Я. Цимбалюк

Магарач. Інститут винограду і вина НААНУ

«МАГАРАЧ» Інститут винограду і вина НААНУ Засн. у м. Ялта (нині АР Крим) на базі училища виноробства і дослід. виноградно-винороб. закладу, котрі створ. 1828 при Імператор. Нікіт. ботан. саду і згодом перетвор. в один із відділів Саду. 1931 відділ реорганізов. у Крим. зонал. станцію винороб. промисловості, а 1940 – у ВНДІ виноробства й виноградарства «М.». Відтоді він став центр. дослідниц. установою СРСР з вивчення і координування осн. питань виробництва виноград. сировини і виноград. вин. Від 1991 – сучасна назва. Від 1996 – базова установа Міжнар. організації винограду і вина для здійснення координації міжнар. діяльності з питань виноградарства і виноробства країн СНД. У структурі Інституту – відділи (захисту і фізіології рослин; біологічно чистої продукції і молекулярно-генет. дослідж.; хімії і біохімії; агротехніки; мікробіології; рац. розміщення багаторіч. насаджень; селекції; генетики винограду; технології вин і коньяків; біологічно актив. продуктів винограду; табаківництва; аналіт. дослідж. та інновац. технологій; економіки; тех. обладнання; стандартизації, метрології і патент. дослідж.), 14 лаб. та секторів. Осн. напрями роботи: розроблення прогресив. технологій виробництва вин та устаткування для винороб. підприємств, створення нових і покращення існуючих типів вин, виведення нових цінних столових і тех. сортів винограду, розроблення прогресив. прийомів агротехніки виноград. лози, екон. дослідж. у галузі виноградарства й виноробства. В останні роки розвивається новий напрям – створення на основі біологічно актив. природ. сполук винограду нових продуктів для медицини і харчування. Серед них найбільш відома лікув.-профілакт. добавка – концентрат поліфенолів винограду «Еноант», що має унікал. антиоксидант. властивості. Інституту підпорядк. як юрид. особи агрофірма «Магарач» у Ялті, Передгірне дослідне госп-во в с. Віліне та Крим. дослідна станція тютюництва в с. Тютюнове Бахчисарай. р-ну, Степ. дослідне госп-во в с. Дмитрівка Джанкой. р-ну. Співроб. Інституту виведені 45 сортів винограду з комплексом госп.-цінних ознак, серед яких – стійкість до хвороб і шкідників, ранній термін дозрівання та висока врожайність, розроблені технології вирощування винограду й виробництва високоякіс. вин, тех. засоби механізації та інтегр. система захисту виноградників від шкідників і хвороб тощо. Серед відомих сортів селекції Інституту – «Первісток “Магарач”», «Ювілейний

«Магарач»», «Антей магарацький», «Німпанг стійкий», «Подарунок «Магарач»». Дослідні господарства виробляють бл. 5 тис. т винограду, який використовують переважно для виготовлення унікал. крим. вин. Наук. розробки і продукція Інституту багаторазово відзначені нагородами на міжнар. та вітчизн. виставках і конкурсах. Вина «Бастардо Магарача», «Портвейн червоний «Магарач»», «Херес міцний «Магарач»», «Херес сухий «Магарач»», «Сердолік Тавриди», «Рубіновий «Магарач»», «Мадера альмінська», «Серсіаль», «Джаліта», «Пасхальне» та ін. завоювали 68 золотих, 34 сріб. та 3 бронз. медалей; половина золотих медалей належить «Мускату білому «Магарач»». Низку винаходів запатентовано у США, Канаді, Мексиці, Японії, Італії. Основу наук. потенціалу Інституту складає 4-а у світі за величиною ампелогр. колекція, селекц. генофонд, колекція вин (22,5 тис. пляшок), в якій зберігаються 3 пляшки вина «Мускат червоний «Магарач»», закладеного туди 1836 і внесеного до Книги рекордів Гіннеса, як найстаріше рос. вино. Діє галуз. наук.-тех. бібліотека з фондом зберігання понад 110 тис. друк. од. виноградно-винороб. літ-ри, півмільйон. патент. фондом, найбільшою колекцією винограду, що містить понад 3300 зразків сортів та форм. В Інституті працюють 8 академік і 4 чл.-кор. різних академій, зокрема й закордон., 16 д-рів і 70 канд. н. Серед відомих науковців – А. Амїрджанов, Н. Бур'ян, Г. Валуйко, П. Голодрига, М. Герасимов, О. Датунашвілі, С. Дженєєв, Т. Катар'ян, В. Нілов, М. Павленко, О. Скворцов. Ім'ям Інституту названо астероїд № 4308. Після анексії Криму РФ 2014 – у структурі РАН.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Всесоюзному научно-исследовательскому институту виноделия и виноградарства – 150 лет // Виноделие и виноградарство СССР. 1978. № 6;
2. Валуйко Г. «Магарач». Люди. Судьбы. Вина. Воспоминания. Ялта, 1996;
3. Павленко Н. М. Путь на винный Олимп. К., 2004;
4. Валуйко Г. Виноградарство и виноделие Украины. Сф., 2011.

Бібліографічний опис:

Магарач. Інститут винограду і вина НААНУ / В. Я. Цимбалюк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-60196>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).